

Digitális Szabadság Bizottság „A véleménynyilvánítás szabadságának védelmi irányai a digitális térben” online ülés

Jegyzőkönyv
2021.01.26. 10:00 óra

Résztvevők:

- **Igazságügyi Minisztérium, IM:**
 - Dr. Varga Judit, igazságügyi miniszter
 - Dr. Salgó László Péter, a Bizottság vezetője, jogszabály-előkészítés összehangolásáért és közjogi jogalkotásért felelős helyettes államtitkár
- **Országos Bírósági Hivatal, OBH:**
 - Dr. Senyei György Barna, elnök
- **Nemzeti Közszolgálati Egyetem, NKE:**
 - Dr. Koltay András, rektor
- **Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, NMHH:**
 - Dr. Nyakas Levente, a Médiatudományi Intézet vezetője
- **Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, AJBH:**
 - Dr. Könyvid Balázs, főtitkár
- **Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, NAIH:**
 - Dr. Péterfalvi Attila, elnök
- **Gazdasági Versenyhivatal, GVH:**
 - Rigó Csaba Balázs, elnök
- **Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács, NHIT:**
 - Dr. Németh Ádám, jogi szakértő

A Bizottság ülése:

1. Varga Judit igazságügyi miniszter nyitóbeszédében köszöntötte az online ülésen résztvevőket. A miniszter összegezte az elmúlt időszak történéseit, így különösen az Európai Bizottság által bemutatott digitális szolgáltatásokról szóló keretjogszabályra vonatkozó javaslatot (Digital Services Act), Lengyelország internetes szólásszabadság védelmét célzó törvénytervezetét és Donald Trump közösségi médiafelületek általi letiltását.

Mínderre tekintettel ismételt hangsúlyozta, hogy a jogállamiságnak és a transzparenciának a digitális térben is érvényesülnie kell. Az elmúlt hónapok eseményei ugyanakkor egyértelműen azt mutatják, hogy az online platformok átláthatatlan pszeudo-szabályrendszerük alapján megpróbálnak egy quasi állami szerepkört betölteni, amely során önkényesen cenzúrával sértik az állampolgárok véleménynyilvánításának szabadságát. E jogellenes gyakorlattal szemben pedig meg kell védeni a magyar embereket, amelynek eszköze egy olyan keret kialakítása lehet, amely átlátható és ellenőrizhető működést követel meg a hazánkban működő nagy technológiai vállalatoktól. Lengyelországban, Németországban, Franciaországban és már az Európai Unióban is lépések születtek az online platformokkal kapcsolatos rendelkezések kialakítása érdekében. Magyarország előreláthatólag tavasszal kíván benyújtani hasonló törvénytervezetet.

Dr. Senyei György Barna elmondta, hogy az online platformok tartalomszabályozó gyakorlatával felmerülő probléma nem új keletű jelenség, példaként a Delfi ügyre utalt, amely kifejezetten ésszt kommentekkel kapcsolatosan született. Az elnök hangsúlyozta, hogy az online

platform által hozott tartalom-moderálással összefüggésben hozott döntések nem lehetnek önkényesek, meg kell teremteni e döntésekkel szemben a hatósági kontrollt, illetve a bírói felülvizsgálatot.

Dr. Könyvid Balázs szerint a Digitális Szabadság Bizottságának folytatnia kell a munkát és továbbra is vizsgálnia kell az online platformok gyakorlatát, tevékenységét.

Rigó Csaba Balázs egyetértését fejezte ki abban, hogy tagállami szinten minél hamarabb szabályozni szükséges a tech cégeket. A miniszterrel való múlt heti találkozó keretében át is adta a GVH javaslatait. Az elnök szerint foglalkozni kell az internetes vállalatok tartalom-moderálási szabályzatával, a nagy tech cégek nem lehetnek a szólásszabadság bírái. A fogyasztók számára az adatvédelmi tájékoztatók sok esetben nem ismertek, európai kutatások szerint 200 órát is igénybe vehet, ha egy fogyasztó minden adatvédelmi tájékoztatást át szeretne olvasni, amellyel az interneten találkozik, sok esetben nem teljesen világos az üzleti modell a fogyasztók számára. A digitális önrendelkezési joggal összefüggésben is megfogalmazott szabályozási javaslatot a GVH. Európai kutatások mutatják ugyanis, hogy a felhasználók 2/3-a elfogadja, hogy ingyenesen használják személyes adataikat az online platformok, de nem elégedettek azzal, ahogyan ezt a nagy tech cégek végzik. A fogyasztó igen gyakran fél, hogy lemarad a szolgáltatásról, úgy érzi, ha kimarad, akkor lemarad, ezért csatlakoznak az online platformokhoz. A szolgáltató tartalom-moderálási gyakorlata vitatható, közszereplőket több esetben letiltanak, bonyolult algoritmussal korlátozzák a közzétehető tartalmakat. Meglátása szerint az online platformok panaszkezelése, az általuk biztosított ügyfélszolgálat nem megoldott. Több állam is vizsgálja az online platformok tevékenységét versenyjogilag, így többek között az Egyesült Királyság, Hollandia, Dánia, Franciaország, az Amerikai Egyesült Államok, Olaszország. A GVH a miniszter számára összefoglaló táblázatot is küldött arról, hogy hol folynak versenyjogi eljárások Magyarországon kívül a nagy tech cégekkel szemben.

Varga Judit miniszter megköszönte a Gazdasági Versenyhivaltól kapott javaslatokat, amelyeket megvizsgál és a kialakítandó koncepció során figyelembe vesz. Álláspontja szerint a digitális károkozás jelensége az online platformok tevékenysége során megfigyelhető, például ha egy több százszázres követővel rendelkező influencer fiókja törlésre vagy korlátozásra kerül, az már gazdaságilag kimutatható kárral jár az influencerre nézve. De egy vállalkozás jövedelmét is hátrányosan befolyásolhatja egy ilyen online platform által hozott döntés, ezért megfontolandó a közművekhez hasonló fokozottabb felelősségi alakzat.

Dr. Péterfalvi Attila hangsúlyozta, hogy a GDPR alapján az ír adatvédelmi hatóság jár el az online platformok által elkövetett jogellenes adatkezeléssel összefüggő ügyekben. Az elnök elmondta, hogy kaptak felhasználói panaszokat az online platform működésével kapcsolatban. Kizárólag a bűncselekményt megvalósító vagy egyéb konszenzus alapján nyilvánvalóan jogsértő közzétett tartalmat lehet törölni az üzletszabályzat alapján, egyéb esetben egy érdekmérlegelést kell végeznie az online platformnak, hogy az adott tagállam alkotmányos, bírói gyakorlatával összeegyeztethető-e vagy sem a közzétett tartalom. Az eddigi tapasztalatai alapján elmondható az is sajnos, hogy az online platformok az ír adatvédelmi hatósággal nem működnek együtt.

Dr. Németh Ádám álláspontja szerint a közösségi média esetén meg kell fogalmaznunk azt a kérdést, hogy a közösségi média minek minősül? Sajtótermék, elektronikus hírközlési szolgáltatás, avagy közmű? Vannak egyértelmű tartalmak, azonban például a fake news esetében, politikai véleménynél egy algoritmus vagy ember sem tudja eldönteni sok esetben, hogy melyik közzétett tartalom kifogásolható. Az online platform bármilyen véleményt korlátozni tud, nem kapnak indokolást a felhasználók, ha ki vannak tiltva az online platformról és nem tudnak új profilt létrehozni. A felhasználó úgy érezheti, hogy kirekesztik a társadalomból, nem tud a társadalommal kapcsolatba lépni, ezért alapjogaiban korlátozzák az állampolgárt az online platformok. Szankciórendszerrel Franciaország példáját érdemes tanulmányozni, vagyis, hogy kifizetések nem történhetnek az online platform felé. Így ha az online platform szabályt sértene, a magyar bankok nem teljesítenének kifizetést az online platformnak.

Dr. Koltay András utalt Donald Trump felhasználói fiókjának törlésére, amely szerinte vízvázaló lehet és rámutatott arra, hogy az online platform ideológiai, politikai szempontból számára nem megfelelő embereket képes elnémítani. Utalt az Európai Bizottság által közzétett rendeletervezetre, amely jogorvoslati lehetőséget, átlátható döntést irányoz elő. A lengyel szabályozási javaslat alapján olyan tartalmat korlátozhat kizárólag az online platform, mely az adott ország jogrendjébe ütközik, ez a törvénytervezet a szólásszabadság védelmét tudja garantálni. A jövőbeni magyar szabályozás kialakítása során az Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv hatályát és a szolgáltatások szabad áramlásának szabályait is meg kell vizsgálni. Meglátása szerint egy problémát azonban nem kezel a lengyel javaslat, ez a „shadow ban” esete, vagyis amikor egy felhasználót nem törölnek, korlátoznak, hanem hátrébb szorítják, és így a felhasználó által közzétett tartalom csak kevesebb emberhez tud eljutni. Elmondta azt is, hogy az Európai Bizottság által megfogalmazott rendelet-javaslat elfogadására még sokáig kell várni, ezért az egyes tagállamoknak szükséges már most szabályozni, így egy magyar szabályozás mindenképpen támogatandó.

Dr. Nyakas Levente elmondta, hogy az NMHH bekapcsolódott a Digital Services Act (DSA) véleményezési folyamatába. Felhívta a figyelmet a European Democracy Action Plan-re (EDAP), amely európai nyilvánosságot érintő javaslatokat tesz, így például a parlamenti választások integritásának védelme körében szeretné átláthatóbbá tenni a politikai beszédet (a politikai hirdetések és kommunikáció szabályozása), valamint a sajtószabadság, média pluralizmus szempontjából is megfogalmaz javaslatokat. Az EDAP a dezinformáció kérdéskörét is érinti, mely – építve a tagállami szabályozóhatóságok uniós szervezetének (ERGA) a dezinformáció elleni önszabályozó kódexben foglaltak végrehajtásával kapcsolatos javaslataira – az online platformok elszámoltathatóságát az önszabályozás helyett – a hatósági kontrollal megvalósuló – társszabályozási keretben látja megvalósíthatónak. Ígéretet tett arra, hogy **a Digitális Szabadság Bizottság számára elküldi az ERGA e tárgyban készült nyilvánosan közzétett jelentését.** A szabályozás szempontjából fontos megemlíteni két, a közösségi média platformokhoz kapcsolódó, jelenleg még a médiaszabályozás hatálya alá sorolható szolgáltatást. A videómegosztó platformok 2020 óta a médiaszabályozás alá, és így az NMHH hatáskörébe tartoznak. Az influencerek tevékenységével kapcsolatban pedig elmondható, hogy amennyiben bizonyos feltételeknek megfelelnek, akkor azok lekérhető médiaszolgáltatásnak minősülnek, azaz a jelenlegi médiaszabályozás hatálya alá tartozik tevékenységük.

Varga Judit miniszter megköszönte a hozzászólásokat és a részvételt az online ülésen. Elmondta, hogy a Digitális Szabadság Bizottság egy éves működése során az állami szervekkel folyamatos konzultációban állt. A Bizottság honlapján magánszemélyek és társadalmi szereplők is jelezheték panaszukat, észrevételeiket, javaslataikat az online platformokkal kapcsolatosan, emellett nemzetközi példák is vannak már, így egy jól megalapozott keretrendszer-tervezeten tud dolgozni a minisztérium. Amennyiben a minisztériumban a koncepció elkészül, azt a Bizottság tagjai véleményezésre meg fogják kapni, illetve a miniszter a tech óriásokkal is egyeztetni kíván majd.